

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فارسی اول دبستان

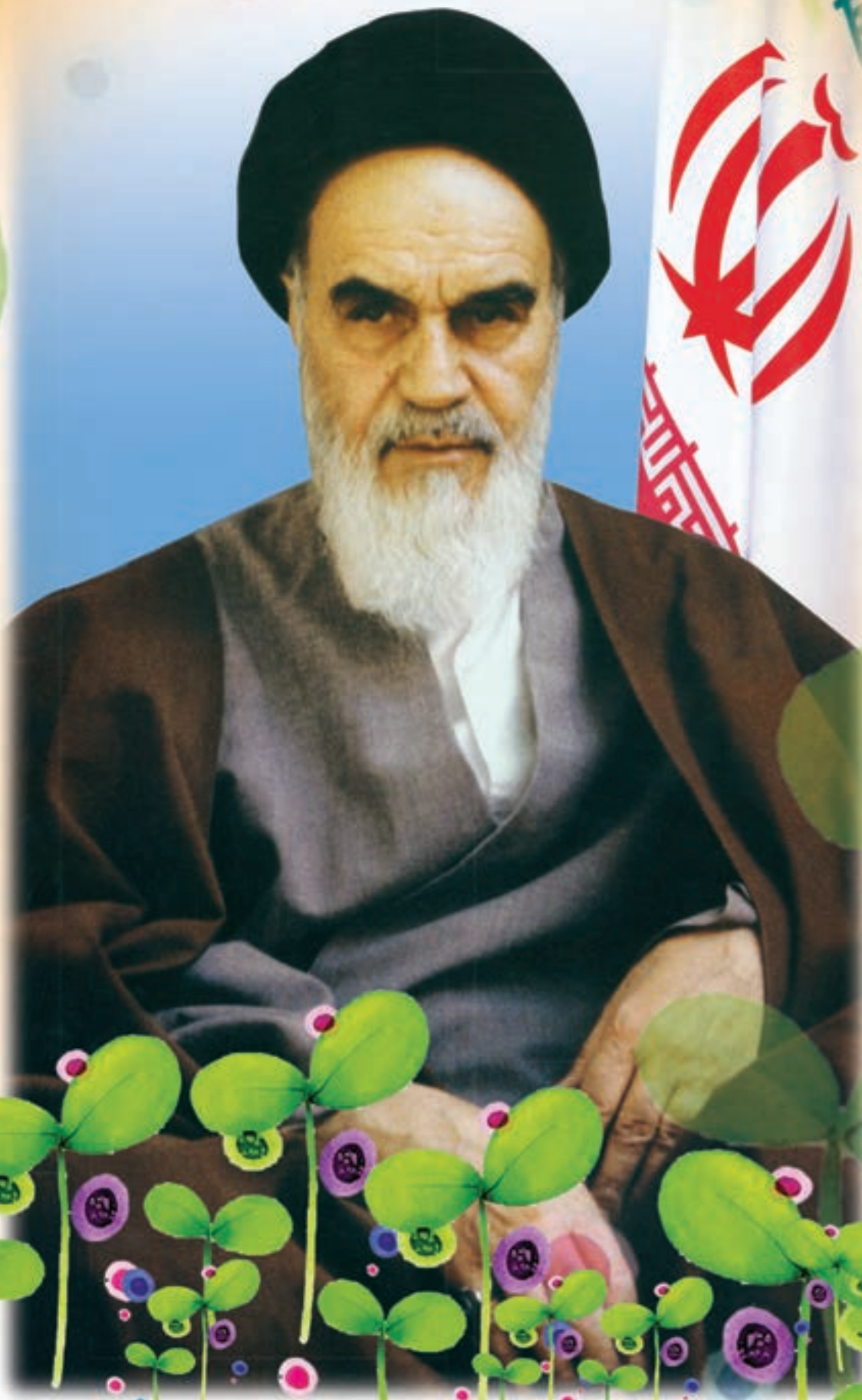
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:	فارسی اول دبستان - ۱۱۰۳۱
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	فریدون اکبری شلدره، فردوس حاجیان، حسن ذوالفقاری، مصطفی رحمان دوست، محمدرضا سنگری، عبدالرحمان صفارپور، غلامرضا عمرانی، گلزار فرهادی، حسین قاسم‌پورمقدم، شهین نعمت‌زاده (اعضای گروه تألیف)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی:	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری و طراح جلد) - سیدعلی موسوی (طراح گرافیک) - سیدعلی موسوی و مهناز خسرو پناه (صفحه‌آرا) - محمد حسین تهرانی، مانا نبوی فرهمند، الهه اسماعیل‌زاده، سیاوش ذوالفقاریان، علی خدایی، سحر حقگو، زنده یاد علی عامه‌کن، امیر نساجی، اکبر افشار، مرضیه سرمشقی، زهرا فلاحی، حمیدرضا بیدقی، شیوا ضیایی، تارا کاوندی، زنده یاد علی نامور، علی نورپور، محمد حسین سروش، مهدیه صفایی‌نیا، ثمین صبور، فرید نیک‌سروش، سیدعلی موسوی و مجید ذاکری یونسی (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - حمید ثابت کلاچاهی، ناهید خیام‌باشی، زهرا محمدنظامی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
ناشر:	تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۹۲۶۶-۸۸۳۰، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳
چاپخانه:	دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵ شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ:	چاپ نهم ۱۳۹۸
	برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه‌ی فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

امام مهربان

بخش ۲: آموزش نشانه‌ها (۱)

۲۷	درس اوّل آا - ب ب
۳۰	درس دوم اء - د
۳۳	با هم بخوانیم (مهربان‌تر از مادر)
۳۴	درس سوم م م - س س
۳۷	درس چهارم او و - ت ت
۴۰	درس پنجم ر - ن ن
۴۳	با هم بخوانیم (زردآلو)
۴۴	درس ششم ای ی ای - ز
۴۷	با هم بخوانیم (ای ایران)
۴۸	درس هفتم ا ا - ه (ه) ه - ش ش
۵۱	درس هشتم ی ی - ا ا
۵۴	درس نهم ک ک - و
۵۷	درس دهم پ پ - گ گ
۶۰	درس یازدهم ف ف - خ خ
۶۳	با هم بخوانیم (ما کودکانیم)
۶۴	درس دوازدهم ق ق - ل ل
۶۷	درس سیزدهم ج ج - استثنا
۷۰	درس چهاردهم ه ه - چ چ
۷۳	با هم بخوانیم (جشن در آسمان)
۷۴	درس پانزدهم ژ ژ - خوا

مقدمه

بخش ۱: نگاره‌ها

۲	۱- به خانه‌ی ما خوش آمدی
۴	با هم بخوانیم (خدای مهربان)
۵	۲- بچه‌ها، آماده!
۷	۳- یک و دو و سه، راه مدرسه
۹	۴- به مدرسه رسیدیم
۱۱	با هم بخوانیم (راه مدرسه)
۱۲	۵- از کلاس ما چه خبر؟
۱۴	۶- بازی، بازی، تماشا
۱۶	۷- به به چه روستایی!
۱۸	با هم بخوانیم (سبز و سبز و سبز)
۱۹	۸- چه دنیای قشنگی!
۲۱	۹- در مسجد محله
۲۳	۱۰- نوروز در خانه‌ی ما
۲۵	با هم بخوانیم (انار)

روان خوانی

روان خوانی

- قرآن

- میهن ما

بخش ۳: آموزش نشانه‌ها (۲)

۷۸

۷۹

۸۱

۸۴

۸۵

۸۷

۸۸

۹۰

۹۳

۹۵

۹۶

۹۷

۱۰۰

درس بیست و یکم

۱۰۱

۱۰۴

۱۰۵

۱۰۸

۱۰۹

درس شانزدهم در بازار «تشدید»

درس هفدهم صدای موج «ص ص»

- سفر دلپذیر «ذ»

با هم بخوانیم (دریا)

درس هجدهم علی و معصومه «ع ع ع ع»

- مثل خورشید «ث ث»

درس نوزدهم حلزون «ح ح»

با هم بخوانیم (....)

درس بیستم رضا «ض ض»

- خاطرات انقلاب «ط»

با هم بخوانیم (جشن بهمن)

- لاک پشت و مرغابی‌ها «غ غ غ غ»

درس آزاد محل زندگی من

درس بیست و دوم

- پیامبر مهربان «ظ»

با هم بخوانیم (پیغمبر ما)

- جدول الفبای فارسی

- شادیم و پاک و خندان

- چهار فصل

- داستان...

نیایش

فهرست کتاب‌های مناسب برای پایه‌ی اول ابتدایی

۱۱۱

۱۱۲

۱۱۴

۱۱۵

۱۱۶

مقدمه

خدای مهربان را سپاس می‌گوییم که در پی جهش به سوی تحوّل بنیادین و تغییر نگرش‌ها در قلمرو آموزش و پرورش، توانستیم با تکیه بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و نیز توجّه به چهارچوب برنامه‌ی درسی ملی، به بازنگری برنامه‌ی درسی فارسی و باز تولید محتوای درس فارسی بپردازیم و کار تهیه، سازماندهی و طراحی ساختار و محتوای کتاب درسی و دیگر موادّ بسته‌ی آموزشی را به فرجام برسانیم. امیدواریم آموزش این برنامه، سبب شکوفایی استعداد‌های نوآموزان و رشد و بهبود فرایند آموزش عمومی میهن اسلامی گردد.

برنامه‌ی زبان آموزی دوره‌ی دبستان و به‌طور خاص، کتاب فارسی «بخوانیم و بنویسیم» پایه‌ی اول، که حدود یک دهه در چرخه‌ی آموزش رسمی کشور حضور داشت؛ اینک بر بنیاد یافته‌ها و اندوخته‌های کارشناسان و تجربه‌های علمی و آموزشی همکاران و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت سراسر ایران عزیز، فرصت تولّد دوباره یافت؛ به‌همین سبب از فرصت فرخنده‌ی فراهم آمده، استقبال کردیم و کوشیده‌ایم با بهره‌گیری از دیدگاه‌های مختلف و کاربست نیکوترین آن‌ها، در همه‌ی عناصر ساختاری و محتوایی برنامه، بازنگری و اصلاحات و تغییرات بایسته؛ صورت گیرد.

توجّه به نیازهای کودکان عزیز و رعایت واژگان پایه‌ی زبان آموزان، متناسب با میزان درک و دریافت آنان، و نیز درخواست‌های آموزگاران گرامی، در تمام فراز و فرودهای این تغییرات، پیش روی ما بوده است. برای کمک به فرایند یاددهی - یادگیری و بهبود آموزش و بهره‌وری نیکوتر، توجّه شما همکاران ارجمند را به نکات زیر، جلب می‌کنیم:

۱- محتوای برنامه‌ی زبان آموزی دوره‌ی دبستان، با توجّه به مهارت‌های زبان، در دو پهنه سازماندهی شده است: الف) کتاب فارسی (مهارت خواندن) ب) کتاب نگارش فارسی (مهارت نوشتن) کتاب مهارت خواندن در آموزش بر روش کلی و کتاب مهارت نوشتن، بر روش جزئی تأکید دارد اما با توجّه به نگاه تلفیقی، در مراحل از آموزش به فراخور محتوا، به هر دو روش توجّه شده است.

۲- این برنامه بر پایه‌ی مهارت‌های گفتاری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکر و استدلال) و مهارت‌های نوشتاری (دست‌ورزی، رونویسی، کلمه‌نویسی، جمله‌نویسی، بندنویسی و املا و...) سازماندهی شده است.

۳- کتاب فارسی (مهارت خواندن) با نگاره آغاز شده است؛ این بدان معناست که گام نخست در آموزش زبان، پرورش سواد بصری به همراه رشد سواد شنیداری است که با دست‌ورزی‌هایی همراه شده است. در پی تقویت چشم و گوش و ماهیچه‌های دست و رشد توانایی‌های فراگیران، آموزش نشانه‌های خطّی زبان آغاز می‌شود. دانش آموزان پس از آشنایی با شکل نوشتاری نشانه‌ها و کلمه‌ها، در کتاب نگارش از نمونه‌ی تحریری آن‌ها، بازنویسی و نمونه‌برداری می‌کنند. برای پویاتر کردن آموزش و ژرفا بخشی و ماندگار سازی آموخته‌ها، توصیه می‌شود از روش‌های فعال، مشارکتی و همیاری استفاده شود تا دانش آموزان، برای شکوفایی تفکر و پرورش استعداد‌های خود در جریان یاددهی - یادگیری، نقش اثر بخش‌تری داشته باشند.

۴- برای تقویت توانایی املا و خواندن نویسی دانش آموزان، در سازماندهی محتوا، سه نوع خط به کار گرفته شده است: الف) خط خوانداری که سرمشق خواندن شاگردان است و همان خطّی است که معمولاً همه‌ی کتاب‌های کودکان به آن خط نوشته و چاپ می‌شود.

ب) خط نوشتاری که سرمشق نوشتن دانش آموزان است و خطّی است که متن درس‌ها با آن نوشته شده است.

پ) خط تحریری که شعرهای کتاب با آن نوشته شده است.

۵- لازم به یادآوری است آنچه در ارزش‌یابی املا باید مورد توجه باشد، درست‌نویسی شکل املائی کلمات است، نه نوع خط آن‌ها.

۶- یکی از درس‌های کتاب، «درس آزاد» است. تهیه‌ی محتوای مناسب برای این درس، به‌عهده‌ی معلمان محترم و دانش‌آموزان عزیز گذاشته شده است تا با توجه به نیازهای منطقه‌ای، ضرورت‌های فرهنگی و آداب و رسوم محلی، به تولید آن اقدام نمایند. رعایت عناصر ساختاری درس و هماهنگی با دیگر درس‌ها، لازم است.

۷- در پایان بخش دوم و سوم، «روان‌خوانی» آمده است. در تهیه و تدوین و گزینش واژگان این متن‌ها به میزان پیشرفت زبان‌آموزی دانش‌آموزان، با دقت فراوان، توجه شده است؛ از این‌رو، تکرار و تمرین در خوانش این متن‌ها، به رشد مهارت خواندن و پرورش توانایی درک آنان کمک خواهد کرد.

۸- برای ایجاد هماهنگی بیش‌تر در زمینه‌ی خوانش صحیح اشعار و متن‌های کتاب به زبان فارسی معیار، لوح فشرده‌ی کتاب گویا، آماده شده است، بهره‌گیری از این ابزار، سبب تقویت قوه‌ی شنیداری و پرورش ذوق و ایجاد تنوع و نشاط در فراگیران خواهد شد.

۹- ارزش‌یابی توصیفی، فرصت مناسبی را برای شناسایی دقیق توانایی و استعداد‌های فراگیران فراهم می‌آورد. برای بهره‌گیری کارآتر از این شیوه، لازم است از آغاز سال ابزارهای مناسب، همچون آزمون‌های عملکردی، کارپوشه‌ها و سیاهه‌ی رفتار تهیه گردد تا بازخوردهای توصیفی، به هنگام و بجا ثبت و ارائه گردد.

۱۰- با توجه به اینکه سازمان‌دهی محتوایی و برنامه‌ریزی آموزش زبان، بر بنیاد نیازهای دانش‌آموزان و قابلیت ذهنی و توانایی‌های زبانی آنان و با تکیه بر مبنای علمی و تجربه‌های کارشناسان، صورت پذیرفته است، لازم است آموزگاران گرامی و اولیای محترم مدارس به کتاب درسی و رعایت برنامه‌های آموزشی آن، پای‌بند باشند و از تحمیل کتاب‌های کمک درسی به فرزندان عزیز، خودداری فرمایند.

۱۱- برای گسترش فرهنگ مطالعه و پرورش روحیه‌ی کتاب‌خوانی، به معلمان عزیز، توصیه می‌شود به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که در هر فعالیت «کتاب‌خوانی»، یک کتاب مناسب با این گروه سنی، در کلاس خوانده شود.

۱۲- جمله‌های کوتاه، گویا و پرمایه که در پیشانی بخش‌ها گنجانده شده‌اند، اگرچه با زبان آموزی پیوندی مستقیم ندارند، از دید محتوایی کاملاً با آموزه‌های فرهنگی- تربیتی و اهداف آموزشی کتاب، در آمیخته و آگاهانه انتخاب شده‌اند؛ بنابراین لازم است آموزگاران محترم با درنگ در پیام آن عبارات، زمینه‌ی گفت‌وگوی دانش‌آموزان را نیز فراهم آورند.

۱۳- برنامه‌ی زمان‌بندی آموزش این کتاب، فقط برای هماهنگی بیش‌تر و ایجاد هم‌نوایی در جریان آموزش عمومی کشور، تهیه و تدوین شده است و جنبه‌ی پیشنهادی دارد، به همین سبب در مناطق مختلف، با توجه به شرایط آب و هوایی و بافت اقلیمی، به تشخیص کارشناسان آموزش ابتدایی استان‌ها و هماهنگی با دفتر تألیف کتاب‌های درسی قابل انعطاف و تغییرپذیر است.

این کتاب در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ طی چندین جلسه، با حضور کارشناسان، صاحب‌نظران، آموزگاران و جمعی از مؤلفان گرامی، به سامان فرجامین خود رسید و بدین‌سان، سازماندهی گردید. از همه‌ی این بزرگواران که با تعهد و دلسوزی در مباحث آموزشی و محتوایی جلسات کارشناسی، حضوری اثرگذار داشته‌اند، صمیمانه سپاس‌گزاریم و نیز چشم به راه دیدگاه‌های ارزنده‌ی شما خواننده‌ی ارجمند هستیم.

برنامه‌ی پیشنهادی آموزش کتاب فارسی

ماه	هفته	هفته‌ی اوّل	هفته‌ی دوم	هفته‌ی سوم	هفته‌ی چهارم
مهر	نگاره‌ی ۱-۲	نگاره‌ی ۳-۴	نگاره‌ی ۵-۶-۷	نگاره‌ی ۸-۹-۱۰	
آبان	درس ۱ آ-ب	درس ۲ ا-د	درس ۳ م-س	درس ۴ او-ت	
آذر	درس ۵ ر-ن	درس ۶ ا-ه-ش	درس ۷ ای-ز	درس ۸ ی-ا	
دی	درس ۹ ک-و	درس ۱۰ پ-گ	درس ۱۱ ف-خ	درس ۱۲ ق-ل	
بهمن	درس ۱۳ ج-ا	درس ۱۴ ه-و-چ	درس ۱۵ ژ-خوا	روان خوانی	
اسفند	درس ۱۶ تشدید	درس ۱۷ ص-ذ	درس ۱۸ ع-ع-ث	درس ۱۹ ح	
فروردین	-	-	درس ۲۰ ض-ط	درس ۲۱ غ-غ-زاد	
اردیبهشت	درس ۲۲ ظ	روان خوانی	مرور و تمرین	مرور و تمرین	

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

نشانی پایگاه رایانه‌ای:

Literature.dept.talif.sch.ir